

Zij is overigens niet meer dan een hypothese, die bovendien niet eens de verdienste heeft, oorspronkelijk te zijn. In 1924 toch heeft K. H. BOUMAN in het JELGERSMA-nummer van de *Psychiatrische en Neurologische Bladen* in een opstel de hypothese van de wisselende doorlaatbaarheid van den glia-slagboom gesteld om door den verzwakten weerstand van den slagboom het doorgankelijk worden voor geneesmiddelen en daardoor het vat-krijgen van antiluetische middelen op het de ziekte veroorzakende agens te verklaren.

Intusschen is wel uit de ervaringen van velen gebleken, dat een besmetting met het plasmodium malariae in staat is om een gunstigen invloed op den toestand uit te oefenen, ook zonder dat naast de besmetting nog een specifieke behandeling wordt ingesteld. Zoover mij bekend is, is tot nu toe niet aangetoond, dat de plasmodiën direct of indirect de spirochaeta zelf te lijf gaan en ik meen dan ook, dat het gunstige gevolg van de besmettingstherapie moet worden toegeschreven aan den vergemakkelijken afvoer van schadelijke producten, aan een behoorlijke drainage der hersenen. Daardoor wordt een remissie mogelijk, welker duur evenredig kan zijn aan de grondigheid van dien afvoer, misschien ook nog afhankelijk is van de geaardheid der spirochaeten. De werkdadigheid dezer laatste is — zooals ik boven reeds opmerkte — in het hersenparenchym blijkbaar niet zéér machtig, zoodat de kans op een langdurige remissie geboden wordt, wanneer de hersenen gelegenheid hebben gehad om zich, door het openen van het gliapantser, van de schadelijke producten, die het doordrenkten, te ontdoen. Mocht het mogelijk blijken om den slagboom langen tijd doorgankelijk te houden, dan zou misschien zelfs de remissie zóó gerekt kunnen worden, dat men in de verleiding komt om van genezing te gaan spreken. Dit is trouwens al geschied.

Het verschil tusschen de door K. H. BOUMAN reeds 2 jaar geleden geopperde mogelijkheid en de boven door mij gegeven voorstelling is alleen hierin gelegen, dat BOUMAN door een doorlaatbaarheid in de richting van het hersenparenchym het gunstig gevolg (van anti-luetische middelen) tracht begrijpelijk te maken, terwijl in mijn gedachtengang de doorlaatbaarheid in de omgekeerde richting de oorzaak is van de verkregen uitkomsten en de spirochaeten meer met rust worden gelaten. Ook BOUMAN heeft nadrukkelijk er op gewezen, dat zijn verklaring niet meer is dan een hypothese; voor mijn opvatting geldt, zooals ik reeds opmerkte, nog geheel hetzelfde.

De bedoeling van het bovenstaande is dan ook alleen om er op te wijzen, dat er verklaringsmogelijkheden zijn, waarin in de aetiologie der dementia paralytica aan de spirochaeta pallida niet het bijrolletje wordt toebedeeld, dat haar door MULDER wordt gegeven. Daarvoor toch bestaat, naar het mij toeschijnt, vooralsnog geen afdoende reden.

Bakkum (Duin en Bosch), 24 Juni 1925.

A. M. BENDERS.

EEN TWELLOSCHÉ MARY.

In Maart 1926 werd aan den Ontsmettingsdienst te Deventer verzocht te ont-smetten voor een geval van typhus, dat zich had voorgedaan te Twello bij een zekeren B., knecht op een machinale klompenfabriek. De niet daar wonende vader had even te voren de aanwezige faecaliën over het land verspreid en toen een paar weken daarna een geval van typhus voorkwam bij een, bij den vader inwonenden zoon, werd aan familie-infectie gedacht; de zoon werkte ook op de klompenfabriek.

Op 23 Mei werd te Deventer een geval van typhus vastgesteld eveneens bij een arbeider aan de klompenfabriek, en onder Apeldoorn werd een sleper ziek aan typhus; hij leverde aan de fabriek boomen en dronk daar wel koffie. De faecaliën van de familie van de Deventer patiënt werden door het Centraal Laboratorium negatief bevonden. Het drinkwater aan de fabriek was goed. Het zou eveneens gemakkelijk gaan de faecaliën en urine te verkrijgen van de vijf familieleden en negen arbeiders in de bovengenoemde fabriek, uitgezonderd van de 68-jarige groot-

moeder, die op haar wijze ons aan het verstand bracht, dat zij heftig geconstipeerd was en verder geen gesprek met ons wenschte aan te knoopen. Heel humoristisch ried zij ons aan, eerst de ziekenhuistoestanden te verbeteren, waar directrice en dokters, in plaats van de patiënten, de eieren opaten, òf de woningtoestanden op te knappen, in plaats hier h  ar faecaliën te komen gappen. Alles wees er op, dat zij niet ten onrechte invaliditeitsrente trok wegens geestelijke afwijkingen; en tusschen menig onredelijk woord, in nu en dan heftige opwindung, vernamen wij toch, dat zij op 19-jarigen leeftijd typhus had doorgemaakt en hier haar behoefte deed op een pot, welke zij 's morgens ledigde in een der „huisjes”.

Toevallig herinnerde ik mij in Juli 1916 een geval van typhus vastgesteld te hebben bij een inwonenden knecht van haar, toen zij nog te Deventer verbleef en dat de Ontsmettingsdienst in October 1921 beddegoed ontsmet had voor een huisgenoot van haar eveneens voor typhus te Deventer. Geen wonder, dat wij zeer verzot waren in het bijzonder om haar faecaliën te bemachtigen. Dank zij de medewerking van huisdokter, wijkzuster en familie gelukte het ons en werkelijk vond het Centraal Laboratorium haar faecaliën als de eenige positieve. Zooals het altijd gaat, vernamen wij later, dat in 1886 haar man een zeer ernstige ziekte doorgemaakt had te Utrecht, een paar jaar na hun huwelijk, en dat een inwonende knecht daar typhus gekregen had en in de barakken was verpleegd.

Wij hebben hier dus te doen met een 68-jarige bacillendraagster, die sinds haar 19de jaar, dus ongeveer 50 jaar, in meer of mindere mate, meer of minder virulente typhusbacillen, waarschijnlijk met tusschenpoozen heeft verspreid.

Een psychiater oordeelde een gedwongen opneming in een krankzinnigen-gesticht wegens het gevaar, dat zij opleverde voor de omgeving, niet gerechtigd en wij mogen ons gelukkig achten, dat zij m  t haar instemming een maand wilde opgenomen worden in de barakken te Deventer, waar „pogingen” in het werk gesteld zullen worden haar te bevrijden van haar gevaarlijke bacillen en vooral om haar te leeren, hoe zij met haar excrementen dient om te springen. Intusschen zal haar huisvesting zoo hygiënisch mogelijk ingericht worden en voor haar privé gebruik afgestaan worden een W.C. met toebehooren naar de laatste eischen ingericht; terwijl huisdokter en wijkverpleegster een oogje in het zeil zullen houden.

Ik geloof niet, dat, al was de nieuwe wet op de besmettelijke ziekten reeds in werking, wij meer maatregelen hadden kunnen nemen en evenals nu, tevreden moeten zijn met „vermindering van het gevaar”. Dit geval genoot de volle aandacht ook van de Inspectie op de Volksgezondheid.

Deventer, Juni 1926.

A. J. FISCHER.

TETANUS EN WONDBEHANDELING.

„Iedere versche accidenteele wond kan aseptisch genezen”.

„Geen enkele, binnen zes uur behandelde ongevalswond mag de porte d'entrée worden voor plaatselijke of algemeene infectie”.

Ziehier de stellingen, die, het mag zoo langzamerhand van meer algemeene bekendheid geacht worden, verschillende hedendaagsche beoefenaars van de ongevals-chirurgie op grond van uitgebreide ervaring kunnen verdedigen. Stellingen, die van buitengewone beteekenis zijn, nu het aantal accidenteele wonden blijkens de kranten-berichten met den dag toeneemt. Op deze stellingen of meeningen, die nog slechts plaats laten voor sporadische, zeer onbeteekenende uitzonderingen, zou ik de aandacht willen vestigen van HUESE, die in het nummer van 26 Juni l.l. een belangrijke en leerzame mededeeling doet over drie genezen gevallen van tetanus.

De bovenomschreven stellingen werden ongeveer 60 jaar geleden ook verdedigd door den grootmeester van de ongevalschirurgie, LISTER. Slechts moest hij voor den tetanus een uitzondering maken. Die uitzondering behoeft heden ten dage niet meer gemaakt te worden. En dat niet alleen, omdat wij thans het antitetanusserum bezitten, maar ook omdat BRUNNER aangetoond heeft, dat bij voor tetanus gevoelige wondjes, die met tetanogene aarde besmet werden, door reiniging en ont-